

До разової спеціалізованої ради ДФ 71.831.009
Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»

Рецензія

доктора сільськогосподарських наук, професора кафедри садівництва і виноградарства Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» Овчарука Василя Івановича на дисертаційну роботу Вітровчак Лінди Андріївни: «Оптимізація елементів технології вирощування чорнушки посівної в умовах Лісостепу західного» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 – Агронімія (20 Аграрні науки та продовольство), поданої до захисту у разовій спеціалізованій раді Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Актуальність теми дисертаційної роботи. Останніми десятиріччями спостерігається тенденція до зміни погодно-кліматичних умов, тому є можливість в умовах Лісостепу західного вирощувати нетипові для цієї зони культури, які здатні забезпечити високу продуктивність, якість та отримати значний економічний ефект, до таких культур можна віднести чорнушку посівну. Шляхи розробки нових елементів технології вирощування чорнушки посівної є актуальними питаннями, що потребують вивчення. В основі наукових досліджень вивчення впливу таких факторів: строки сівби, норми висіву насіння, строки застосування регуляторів росту рослин на формування продуктивності чорнушки посівної при вирощуванні в умовах Лісостепу західного.

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість полягала у розв'язанні наукової проблеми розширення площ посіву під лікарськими культурами, зокрема чорнушкою посівною, як надзвичайно затребуваною у фармацевтичній галузі рослиною. В результаті

досліджень встановлено і обґрунтовано кращий строк сівби, норму висіву насіння чорнушки посівної, що забезпечують оптимальну урожайність насіння; встановлено залежність особливостей росту і розвитку рослин від досліджуваних факторів; дано комплексну оцінку урожайності та показників якості лікарської рослинної сировини залежно від строку застосування регуляторів росту.

Практичне значення одержаних результатів. На підставі порівняльних аналізів, обліків і спостережень встановлено кращий строк сівби, норма висіву насіння, спосіб застосування регулятора росту рослин, які сприяють отриманню високих і стабільних врожаїв насіння чорнушки посівної. Наукові висновки, отримані в період проведення експериментальних досліджень, дозволять розширити площі посіву під чорнушкою посівною, внаслідок чого отримати необхідну кількість насіння.

Результати досліджень впроваджені в сільськогосподарських підприємствах; Хмельницької області Ярмолинецького району с. Пасічна, СФГ «МІЛ АГРО» на площі 3,5 га; Хмельницької області м. Деражня ФГ «КАЛИНКА» на площі 2,8 га; Хмельницької області Кам'янець-Подільського району с. Ходорівці ФГ «АГРО-СЛАВА – 2017» на площі 2,0 га впродовж 2022-2023 років.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Дисертаційна робота Вітровчак Лінди Андріївни є самостійною, науковою завершеною працею. Наукова робота складається з 5 розділів, основної частини тексту – 135 сторінок машинописного тексту, містить анотації українською та англійською мовами, вступ, 21 висновок, рекомендації виробництву та 28 додатків. Робота містить 28 таблиць, ілюстрована 20 рисунками. Список використаних літературних джерел нараховує 152 найменування, з яких 22 – латиницею.

У розділі 1 «*Стан та особливості вирощування ефіроолійних культур в світі та Україні*» (огляд літератури) розглянуто історичні аспекти розвитку і значення ефіроолійних культур в світі та в Україні; ботаніко-

біологічна та екологічна характеристика, особливості вирощування та застосування чорнушки посівної, застосування регуляторів росту рослин в технологіях вирощування лікарських рослин.

У розділі 2 *«Ґрунтово-кліматичні умови, матеріал і методика виконання досліджень»* наведено характеристику ґрунтово-кліматичних та погодних умов в роки проведення досліджень. Наведено схеми польових дослідів, вказано методи і методики, що використовувались при проведенні обліків та аналізів згідно плану досліджень.

Розділ 3. *«Формування продуктивності рослин чорнушки посівної залежно від строку сівби, норми висіву насіння та способу застосування регулятора росту рослин»* висвітлює питання формування продуктивності рослин чорнушки посівної залежно від факторів експерименту. Визначено вплив досліджуваних чинників на тривалість вегетаційного періоду чорнушки посівної та формування показників структури рослин.

Розділ 4. *«Урожайність та якісні показники насіння чорнушки посівної залежно від строку сівби, норми висіву насіння та способу застосування регуляторів росту рослин»*. Дослідженнями встановлено залежність урожайності насіння чорнушки посівної від досліджуваних факторів. За вивчення впливу строку сівби і норми висіву насіння на урожайність насіння в середньому за роки досліджень становили: 1,31 та 1,3 т/га за сівби у II декаді квітня нормою висіву насіння 12 та 14 кг/га, що вище контрольного варіанту на 0,26 і 0,25 т/га. Максимальний ефект забезпечила обробка насіння препаратом Регоплант і обприскування посівів регулятором росту Вермистим Д з урожайністю 1,22 та 1,19 т/га, що вище контрольного варіанту на: 0,26 і 0,24 т/га, що становило 27 та 25,3%. Встановлено, що строки сівби і норми висіву насіння вплинули на масу 1000 насінин чорнушки посівної, і становили з найвищим показником 2,8 грам від сівби з другої декади квітня нормою висіву 12 кг/га.

У розділі 5. *«Економічна і енергетична оцінка вирощування чорнушки посівної залежно від досліджуваних факторів»* наведено

розрахунки економічної та енергетичної ефективності досліджуваних факторів при вирощуванні чорнушки посівної в умовах Лісостепу західного. Найвищий рівень рентабельності 261-268% отримано за сівби у II декаді квітня з нормою висіву насіння 10-12 кг/га. На варіантах передпосівної обробки насіння регулятором росту Регоплант (40 мл/т) та обприскування посівів у фазі бутонізації препаратом Вермистим Д (5 л/га) отримано рівень рентабельності 540 та 521%.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації та в опублікованих працях. Наукові положення, висновки і рекомендації виробництву у науковій роботі були на досить високому науковому рівні. Основні результати наукових досліджень опубліковано у чотирьох наукових статтях у фахових виданнях України (категорії «Б»), та 10 публікаціях у збірниках науково-практичних конференцій.

Оцінка рівня виконання наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Лінда Андріївна за період виконання наукових досліджень і написання дисертаційної роботи, досягла поставленої мети і виконала на високому науково-методичному рівні дисертаційну роботу. Основні положення дисертаційної роботи містять наукову новизну та практичну цінність. Структура дисертаційної роботи, зміст, висновки і рекомендації виробництву повністю відображають основні положення дисертації. Вітровчак Л.А. в процесі виконання наукової роботи засвідчила високий рівень оволодіння загальноприйнятими методиками та методами досліджень, авторка вдало проаналізувала і зробила висновки експериментальної частини роботи.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. При рецензуванні дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) та текстових запозичень не виявлено.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Дисертаційна робота Вітровчак Лінди Андріївни виконана на достатньо високому науковому рівні, має наукову новизну та практичну цінність, проте окремі її аспекти можуть бути предметом дискусії, робота містить деякі неточності, а саме:

1. Бажано було б у назві роботи вказати латинську назву чорнушки посівної, оскільки це не поширений вид.

2. В огляді літератури при цитуванні закордонних літературних джерел наведено інформацію в основному з вивчення хімічного складу насіння чорнушки посівної, проте мало висвітлені питання технології вирощування питань вирощування культури.

3. В методиці не вказані повторності у дослідах.

4. В роботі не вказано яким способом проводили збирання врожаю чорнушки посівної.

5. Не проведено аналіз фотосинтетичної діяльності посівів чорнушки посівної.

6. В таблиці 4.7 не вказано контрольний варіант.

7. У таблиці 4.7 фактор А – препарат, тоді як у схемі досліджень фактор А – регулятор росту.

8. У списку використаної літератури зустрічаються граматичні помилки, не правильно оформлені окремі джерела.

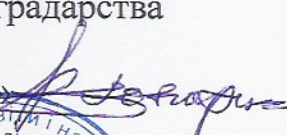
Вказані зауваження не знижують цінності наукового дослідження і виконаної дисертаційної роботи, а носять рекомендаційний характер.

Загальний висновок. На нашу думку, дисертаційна робота Вітровчак Лінди Андріївни, здобувачки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» за темою: «Оптимізація елементів технології вирощування чорнушки посівної в умовах Лісостепу західного», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 – Агронімія (галузі знань 20 – Аграрні науки та продовольство) є завершеною кваліфікаційною науковою працею,

відповідає вимогам, затвердженим наказом МОН України відповідає всім вимогам, відповідно до п. 14 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ №44 від 12.01.2022 року) може бути представлена до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді, а її авторка Вітровчак Лінда Андріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 201 –Агрономія.

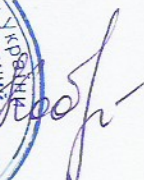
Рецензент:

доктор сільськогосподарських наук,
професор кафедри садівництва і виноградарства
Закладу вищої освіти

«Подільський державний університет» Василь ОВЧАРУК

Учений секретар ЗВО «ДНУ»,
кандидат с.-г. наук, доцент

 Олена КОБЕРНЮК

«13» серпня 2024 року